

בהעלתך: לחם משנה

שבת קיז:

אמר רבי אבא בשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות דכתיב לחם משנה. אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקט תרתי ובצע חדא אמר לקטו כתיב. רבי זירא הוה בצע אכולה שירותיה. אמר ליה רבינא לרב אשי והא מיחזי כרעבתנותא אמר ליה כיון דכל יומא לא עביד והאידינא הוא דקעביד לא מיחזי כרעבתנותא

רש"י

בצע לכוליה שירותיה - פרוסה גדולה ודי לו בה לאותה סעודה ולכבוד שבת ונראה כמחבב סעודת שבת להתחזק ולאכול הרבה

רשב"א

ואינו מחוור בעיני דהא אינו ענין שמועתינו, ועוד דאדרבה כל שהוא מרבה בחתיכה הוי עין יפה וכדאמרינן התם (ברכות מ"ו א') בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה והיכי קרי ליה הכא רעבתנותא, אלא נראה לי דבצע על כל הככרות קאמר ומשום דקאמרינן דנקט תרתי ובצע חדא קאמר הכא דר' זירא בצע אכולהו ככרות דמנחי קמיה והיינו דקאמר דמיחזי כרעבתנותא

רשב"א ברכות (לט: ד"ה ר' זירא)

וכן פי' ר"ה גאון ז"ל וז"ל אי מברך איניש בשבתא אתרתי ובצע חדא כרב כהנא שפיר דמי ואי בצע להו לתרוייהו אפי' לכולה שירותיה כר' זירא שפיר דמי

דעת זקנים מבעלי התוס' (בשלה טז, כב)

וכל ימות השנה היו עושין מן העומר שני לחמים וא"כ ביום הששי היו עושין משני העומר לאחד ארבעה לחמים וביום הששי אוכלין מהן אחד ונשאר שלשה והיה להם לעשות משנה לערב בהכנסת שבת אוכלין אחד כי דרך שלהם לאכול לחם לכל סעודה ונשארו לשבת שני לחמים והיה להם לחם משנה וזה ראייה שאין בוצעין בשני ככרות במנחה בשבת. אמנם ראיתי מה"ר מרינון שהיה בוצע בשני ככרות במנחה בשבת וקבלתי מה"ר אברהם וראיה מדאיתא התם ראו כי ה' נתן לכם השבת וגו' אמ"ר יצחק אם יאמרו אליכם אומות העולם למה אתם משמרים את השבת השיבו להם ראו הנס שבכל יום היה יורד לישראל מן פרידה אחת ובשבת שתי פרידות פ"ה כפולות כלו' שכל סעודה שיורדת בשביל שבת יורדת כפולה בלחמה וכך היו עושין ביום הששי שחרית היו עושין מחצי העומר לחם אחד וכשבאין לאפית העומר והיינו משני העומר לאחד בשביל שבת היה כל חצי העומר נכפל לשני לחמים הרי לך ששה לחמים מעומר וחצי ובכל

השלשה סעודות היו אוכלין שני לחמים כי דרך לאכול בשבת יותר מסעודות של חול מפני נשמה יתירה. ולפי זה תמצא שהיה להם בשבת במנחה שני ככרות והילכך יש לנהוג לבצוע משני ככרות גם במנחה

שו"ת הרשב"א (שו"ת ח"ז סי' תק"ל)

ויש אומרים שאם לא יוכל על שתי ככרות שדי לו באחת שלם שכך מוכח במכילתא שביום ששי היה יורד להם המן משנה שני העומר לאחד ומכל עומר עשו שני לחמים הרי לשני עמרים ארבעה לחמים אם כן לא היו פורסין על שני לחמי' שלמי' כי אם בערב שבת ובשחרית ובמנחה נשארת אחת שלימה שהרי היו אוכלין מהם ביום הששי ואינו צריך לבצוע בשתייהן כי אם באחת

רמב"ם (פ"ז ברכות ה"ד)

בשבתות ובימים טובים חייב לבצוע על שתי ככרות נוטל שתייהן בידו ובוצע אחת מהן

מאירי

חייב אדם לבצוע על שני ככרות בשבת שנ' לקטו לחם משנה ומ"מ אינו חייב לבצוע את שתייהן אלא לוקח שנים ובוצע על האחד שאין לחם משנה אמור אלא בלקיטה שנ' לקטו לחם משנה וראוי לבצוע בציעה גדולה ומהודרת ומ"מ אין צריך לבצוע כשיעור כל אכילתו ולא עוד אלא שנראה כרעבתנות מעט

שו"ע (סי' רע"ד ס"א)

בוצע על שתי ככרות (שלימות) שאוהז שתייהן בידו ובוצע התחתונה

מ"ב (סק"ד)

ורש"ל ושל"ה נהגו לחתוך שניהם כפירוש הרשב"א וכן הסכים הגר"א ואם מקפיד על ההוצאה עושה ג' חלות גדולות וג' קטנות ובכל סעודה בוצע אחת גדולה ואחת קטנה והעולם נוהגין כהשו"ע

משנה ברורה סימן רעד סק"ב

שלמות - ועוגה שנשרפה קצת ועדיין לא נחתך ממנה יש אומרים דיוצאין בו לענין לחם משנה עיין בש"ת [ג] אם אין לו פת שלמה אינו מעכב ויכול לקדש אפילו על כזית פת ונכון לנהוג שזה שבוצע יכוין לפטור בברכת המוציא כל המסובין וגם יאמר להמסובין שיכוונו לצאת בברכתו כדי שכולם יצאו בלחם משנה וכשמוציא אחרים יאמר ברשות רבותי אע"פ שהוא הבעה"ב או הגדול והוא מדרך ענוה:

אשל אברהם (בוטשאטש) סימן רעד

שתי ככרות. יוצאים ידי חובת לחם משנה בשמיעה. [ה]גם שהברכה של נהנין אינו יוצא ידי חובתו ומברך בפני עצמו, מכל מקום מצות לחם משנה על הבציעה קודם הנאת האכילה מהני בכך שליחות, ומהני גם קודם נטילת ידים (שהרי יכול לברך המוציא על פחות מכזית בלא נטילת ידים), ונטילת ידים אינו הפסק, ושייך מיכלא ונטילת ידים בפעם אחת: